

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Obnovený akčný plán EÚ proti prevádzacstvu migrantov (2021 – 2025)

[COM(2021) 591 final]

(2022/C 290/15)

Spravodajca: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Pomocný spravodajca: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Konzultácia	Európska komisia, 1. 12. 2021
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	7. 3. 2022
Prijaté v pléne	23. 3. 2022
Plenárne zasadnutie č.	568
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	212/0/5

1. Závbery a odporúčania

1.1. Prevádzacstvo migrantov je cezhraničná trestná činnosť, ktorá ohrozuje životy ľudí, porušuje základné práva a narúša usporiadané riadenie migračných tokov. Za posledných 20 rokov pašovanie ľudí rástlo v dôsledku viacerých faktorov v krajinách pôvodu, ktoré viedli k vyhosteniu (porušovanie ľudských práv, násilie, konflikty, nerovnosti, hospodárske faktory, environmentálne faktory atď.), ale aj v dôsledku nedostatku legálnych spôsobov vstupu na územia mnohých krajín. Vzhľadom na obmedzenia, ktoré sa pre pandémiu COVID-19 ešte rozšírili, sa zvýšil počet ľudí, ktorí tieto nezákonné siete využívali, so všetkými rizikami, ktoré s tým súvisia.

1.2. Európska migračná politika má od svojho vzniku za cieľ okrem iného bojovať proti tejto trestnej činnosti, predchádzať vykorisťovaniu migrantov zločineckými sieťami a obmedzovať stimuly pre neregulárnu migráciu. Obnovený akčný plán EÚ proti prevádzacstvu migrantov (2021 – 2025) by sa mal chápať ako nástroj na pokračovanie a vylepšenie boja Európskej únie proti tejto trestnej činnosti.

1.3. Podľa Europolu viac ako 90 % osôb, ktoré vstúpili do Európskej únie neregulárne, v určitej fáze svojej cesty využilo pašerácke siete. V rámci boja proti prevádzacstvu migrantov je pre Európsku úniu prioritou spolupracovať s partnerskými krajinami na znižovaní motivácie vydať sa na takéto nebezpečné cesty, riešiť základné príčiny neregulárnej migrácie, presadzovať legálnu migráciu a bezpečné legálne cesty do krajín Európskej únie, posilňovať kapacity v oblasti riadenia spoločných hraníc, odstrániť motivačné faktory, ako je práca v neformálnom hospodárstve, a uľahčovať návraty a reintegráciu osôb, ktoré nemajú zákonné právo zdržiavať sa na území EÚ.

1.4. EHSV víta obnovený akčný plán EÚ a v ňom navrhnutý komplexný prístup ako pokračovanie úsilia Európskej únie v boji proti prevádzacstvu migrantov. Je zrejme, že prevádzacstvo ako trestná činnosť ohrozuje životy migrantov a porušuje ich práva, zneužíva ľudí, ktorí chcú vstúpiť na územie EÚ, a zároveň predstavuje hrozbu pre európsku bezpečnosť.

1.5. EHSV chápe, že ochrana vonkajších hraníc je pre Európsku úniu prioritou, ale poukazuje na to, že pri ochrane hraníc sa vždy musia rešpektovať ľudské práva a nedotknuteľnosť medzinárodného práva verejného, pričom treba vždy chrániť ľudí a vyhýbať sa kriminalizácii solidarity. V každom prípade boj proti prevádzacstvu nikdy nesmie byť namierený proti samotným migrantom ani proti humanitárnej pomoci a asistencii poskytovanej týmto ľuďom.

1.6. EHSV považuje za nevyhnutné bojovať proti prevádzacstvu migrantov uplatňovaním prístupu zameraného na celú trasu. To znamená posilnenie navrhnutých opatrení proti prevádzacským sieťam prostredníctvom justičnej a policajnej spolupráce, zlepšenie spolupráce a dialógu so susednými krajinami v boji proti prevádzacským sieťam, posilnenie opatrení na predchádzanie vykorisťovaniu a zabezpečenie ochrany prevádzaných osôb, ako aj koordinovanejší a rásnejší boj proti nelegálnemu zamestnávaniu a pracovnému vykorisťovaniu.

1.7. EHSV súhlasí s tým, že je potrebné odstrániť dopyt, a tak pripraviť siete prevádzčov o zisky. Varuje však pred neúspechom, ktorý hrozí, ak sa bude pozornosť zameriavať len na ponuku (siete). V tejto súvislosti poukazuje na to, že existencia legálnych, účinných a bezpečných kanálov, ako aj ochrana práva na azyl sú kľúčom k odstaveniu veľkej časti tohto nezákonného obchodu.

1.8. EHSV tiež dôrazne odsudzuje inštrumentalizáciu migrantov a žiadateľov o azyl ako pôvodcov destabilizácie EÚ⁽¹⁾.

1.9. EHSV poukazuje na to, že ochrana ľudí a poskytovanie zdravotnej starostlivosti⁽²⁾ a solidarnej pomoci by sa nemali kriminalizovať a posudzovať rovnako ako prevádzka siete a táto činnosť by mala byť stíhaná len vtedy, ak boli nejaké skutky spáchané úmyselne a s cieľom priamo alebo nepriamo získať finančný alebo iný materiálny prospech⁽³⁾. Ustanovenie o povinnom oslobodení od zodpovednosti sa musí výslovne zahrnúť, ak bola pomoc alebo asistancia poskytovaná z humanitárnych dôvodov.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. Prevádzka migrantov je cezhraničná trestná činnosť, ktorá ohrozuje životy ľudí, porušuje základné práva a narúša usporiadané riadenie migračných tokov.

2.2. Za posledných 20 rokov pašovanie ľudí rástlo v dôsledku viacerých faktorov v krajinách pôvodu, ktoré viedli k vyhosteniu (porušovanie ľudských práv, násilie, konflikty, nerovnosti, hospodárske faktory, environmentálne faktory atď.), ale aj v dôsledku nedostatku legálnych spôsobov vstupu na územia mnohých krajín. Vzhľadom na obmedzenia, ktoré sa pre pandémiu COVID-19 ešte rozšírili, sa zvýšil počet ľudí, ktorí tieto nezákonné siete využívajú, so všetkými rizikami, ktoré s tým súvisia⁽⁴⁾.

2.3. Hlavný rozdiel medzi prevádzkou a obchodovaním s ľuďmi spočíva v tom, že pri prevádzke sa migranti do neregulárneho procesu zapájajú dobrovoľne a s cieľom prekročiť medzinárodnú hranicu platia prevádzkom za ich služby. V druhom prípade sa s ľuďmi obchoduje na účely pracovného alebo sexuálneho vykorisťovania alebo na odoberanie orgánov a ide o obeť, ktoré potrebujú pomoc a podporu. Obchodovanie s ľuďmi nie je nevyhnutne cezhraničná činnosť. Tieto dva javy sú často vzájomne prepojené, pretože prevádzané osoby sa môžu stať obeťmi obchodníkov s ľuďmi na účely pracovného, sexuálneho alebo iného vykorisťovania.

2.4. Európska migračná politika má od svojho vzniku za cieľ okrem iného bojovať proti tejto trestnej činnosti, predchádzať vykorisťovaniu migrantov zločineckými sieťami a obmedzovať stimuly pre neregulárnu migráciu. V pakte o migrácii a azyle, ktorý Európska komisia predložila v roku 2020, sa uvádza, že EÚ považuje boj proti prevádzke migrantov za jednu zo svojich priorit a že „posilní spoluprácu s krajinami pôvodu a tranzitu, aby predchádzala nebezpečným cestám a neregulárnym prechodeniam hraníc, a to aj uzavretím cieľených partnerstiev s tretími krajinami zameraných na boj proti prevádzke“.

2.5. Podľa Europolu viac ako 90 % osôb, ktoré vstúpili do Európskej únie neregulárne, v určitej fáze svojej cesty využilo pašerácke siete.

2.6. Obnovený akčný plán EÚ proti prevádzke migrantov (2021 – 2025) by sa mal chápať ako nástroj na pokračovanie boja Európskej únie proti tejto trestnej činnosti. Prevádzka migrantov sa musí vnímať nielen ako migračná výzva, ale aj ako bezpečnostná hrozba, ktorej sú vystavené vonkajšie hranice EÚ. Kľúčovou otázkou je primerané riadenie a ochrana vonkajších hraníc EÚ, pričom treba rešpektovať medzinárodný právny rámec a základné práva. EÚ musí posilniť spoločné normy a postupy spôsobom, ktorý rešpektuje ľudské práva a medzinárodné normy, aby zabránila prevádzke migrantov do EÚ.

⁽¹⁾ Pripravované stanovisko EHSV REX/554.

⁽²⁾ CPME statement on criminalisation of acts of solidarity. Pozri aj správu Európskeho parlamentu (2019): Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update.

⁽³⁾ Článok 6 Protokolu proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky k Dohovoru Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

⁽⁴⁾ Global Initiative (2021), The Global Illicit Economy.

2.7. V rámci boja proti prevádzacstvu migrantov je pre Európsku úniu prioritou spolupracovať s partnerskými krajinami na znížovaní motivácie vydať sa na takéto nebezpečné cesty, riešiť rozličné základné príčiny neregulárnej migrácie, presadzovať legálnu migráciu a bezpečné legálne cesty do krajín Európskej únie, posilňovať kapacity v oblasti riadenia spoločných hraníc a uľahčovať návraty a reintegráciu osôb, ktoré nemajú zákonné právo zdržiavať sa na európskom území⁽⁵⁾.

2.8. Okrem toho je na boj proti prevádzacstvu potrebné posilniť účinnosť smernice o sankciách voči zamestnávateľom⁽⁶⁾ a pochopiť, že nelegálna práca je motivačným faktorom neregulárnej migrácie a že môže súvisieť s prevádzacstvom migrantov: treba pamätať na to, že dôvodom prítomnosti nelegálnych zahraničných pracovníkov v EÚ je existencia nelegálnych zamestnávateľov, ktorí im poskytujú nelegálnu prácu bez zabezpečenia minimálnych pracovných podmienok týkajúcich sa mzdy, pracovného času, ako aj zdravotných a bezpečnostných podmienok atď.

2.9. V obnovenom akčnom pláne EÚ proti prevádzacstvu migrantov (2021 – 2025) sa zohľadňujú výsledky cielených konzultácií, ako aj verejných konzultácií, ktoré sa uskutočnili od 19. marca do 11. júna 2021. Tým, že plán prispieva k narúšaniu trestnej činnosti, podporuje ciele stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu⁽⁷⁾, ako aj stratégií EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025⁽⁸⁾ a boj proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025⁽⁹⁾.

3. Pripomienky k obnovenému akčnému plánu EÚ proti prevádzacstvu migrantov (2021 – 2025)

3.1. EHSV víta obnovený akčný plán EÚ a v ňom navrhnutý komplexný prístup ako pokračovanie úsilia Európskej únie v boji proti prevádzacstvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi.

3.2. Je zrejmé, že prevádzacstvo ako trestná činnosť ohrozuje životy migrantov a porušuje ich práva a takisto zneužíva ľudí, ktorí chcú vstúpiť na územie EÚ. EHSV sa preto domnieva, že by sa mali zaviesť potrebné mechanizmy a nástroje na boj proti tejto trestnej činnosti.

3.3. EHSV chápe, že ochrana vonkajších hraníc je pre Európsku úniu takisto prioritou, ale poukazuje na to, že pri ochrane hraníc sa vždy musia rešpektovať ľudské práva a nedotknuteľnosť medzinárodného práva verejného, pričom treba vždy chrániť ľudí a vyhýbať sa kriminalizácii solidarity. V každom prípade boj proti prevádzacstvu nikdy nesmie byť namierený proti samotným migrantom ani proti humanitárnej pomoci a asistencii poskytovanej týmto ľuďom, ani nemôže byť zámienkou na zrušenie práva na azyl v EÚ a na medzinárodnej úrovni.

3.4. Ochrana ľudí a poskytovanie zdravotnej starostlivosti⁽¹⁰⁾ a solidárnej pomoci by sa nemali kriminalizovať a posudzovať rovnako ako prevádzacské siete a táto činnosť by mala byť stíhaná len vtedy, ak boli nejaké skutky spáchané úmyselne a s cieľom priamo alebo nepriamo získať finančný alebo iný materiálny prospech⁽¹¹⁾. Ustanovenie o povinnom oslobodení od zodpovednosti sa musí výslovne zahrnúť, ak bola pomoc alebo asistencia poskytovaná z humanitárnych dôvodov.

3.5. EHSV považuje za nevyhnutné bojovať proti prevádzacstvu migrantov uplatňovaním prístupu zameraného na celú trasu a pochopiť, že nedostatok legálnych a bezpečných trás je jedným z dôvodov, prečo môžu prevádzacské siete prosperovať.

3.6. EHSV sa tiež domnieva, že nelegálna práca môže byť prepojená s prevádzacskými sieťami, z ktorých sa migranti často dostávajú do situácie pracovného vykorisťovania. EHSV sa preto domnieva, že by sa malo vyvinúť úsilie na zlepšenie vykonávania smernice o sankciách voči zamestnávateľom a na koordinovanejší a rozhodnejší boj proti nelegálnemu zamestnávaniu a pracovnému vykorisťovaniu.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 517, 22.12.2021, s. 86.

⁽⁶⁾ Smernica 2009/52/ES.

⁽⁷⁾ COM(2020) 605 final.

⁽⁸⁾ COM(2021) 170 final.

⁽⁹⁾ COM(2021) 171 final.

⁽¹⁰⁾ CPME statement on criminalisation of acts of solidarity. Pozri aj správu Európskeho parlamentu (2019): Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update.

⁽¹¹⁾ Článok 6 Protokolu proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky k Dohovoru Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

3.7. EHSV považuje za potrebné posilniť navrhované opatrenia proti sieťam prevádzачov zlepšením justičnej a policajnej spolupráce, podporovaním práce Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT) a agentúry Eurojust, ako aj zlepšením zberu informácií a informačných kampaní v krajinách pôvodu o rizikách prevádzania migrantov.

3.8. EHSV víta skutočnosť, že tento integrovaný prístup zahŕňa aj zlepšenie spolupráce a dialógu so susednými krajinami v boji proti prevádzачským sieťam, ale varuje pred nebezpečenstvom negatívneho vplyvu na vzťahy spolupráce s týmito krajinami, čo by mohlo viesť k posilneniu prevádzачských sietí prostredníctvom predstieraného využívania postupov, ako je návrat a reintegrácia. V tejto súvislosti treba poznamenať, že v oznámení Komisie sa správne poukazuje na rastúcu úlohu, ktorú zohrávajú štátne subjekty pri umelom vytváraní a uľahčovaní nelegálneho prisťahovalectva s cieľom podporiť destabilizáciu EÚ.

3.9. EHSV považuje za nevyhnutné posilniť opatrenia na predchádzanie vykorisťovaniu a zabezpečenie ochrany prevádzanych osôb. V tejto súvislosti považuje za potrebné vypracovať pilotné akcie v súlade s prístupom zameraným na celú trasu, do ktorých sa zapoja správne orgány a sociálni aktéri z krajín pôvodu, tranzitu a cieľových krajín.

3.10. EHSV sa domnieva, že rozvoj operatívnych partnerstiev s tretími krajinami v oblasti boja proti prevádzачstvu je zaujímavá myšlienka, ale poukazuje na to, že tieto dohody nesmú porušovať hlavné zásady Európskej únie ani byť uzavreté s krajinami, v ktorých dochádza k systematickému porušovaniu ľudských práv.

3.11. EHSV sa nazdáva, že v obnovenom akčnom pláne EÚ proti prevádzачstvu migrantov (2021 – 2025) sa úspešne identifikujú riziká, ktoré predstavuje táto trestná činnosť, ako aj rýchlosť, akou sa prevádzачské siete prispôbujú okolnostiam a využívajú nové technológie naplno vo svoj prospech.

3.12. EHSV súhlasí s tým, že je potrebné odstrániť dopyt, a tak pripraviť o zisky siete prevádzачov ľudí, ako sa uvádza v obnovenom akčnom pláne. Varuje však pred neúspechom, ktorý hrozí, ak sa bude pozornosť zameriavať len na ponuku (siete), ak nebude jasné, že na zníženie dopytu sú potrebné štrukturálne reformy. V tejto súvislosti poukazuje na to, že existencia legálnych, účinných a bezpečných kanálov, ako aj ochrana práva na azyl sú kľúčom k odstaveniu veľkej časti tohto nezákonného obchodu.

3.13. EHSV sa obáva, že ak sa podarí lepšie zabraňovať prevádzачstvu, – čo je cieľom, s ktorým sa takisto stotožňuje – mohli by to narušiť mechanizmy pomoci zraniteľným migrantom. Zdôrazňuje skutočnosť, že v posledných mesiacoch zainteresované strany a vlády vo zvýšenej miere kriminalizovali prejavy solidarity. EHSV poukazuje na to, že ochrana ľudí a poskytovanie zdravotnej starostlivosti⁽¹²⁾ a solidárnej pomoci by sa nemali kriminalizovať a posudzovať rovnako ako prevádzачské siete⁽¹³⁾.

3.14. EHSV sa domnieva, že osobitná pozornosť by sa mala venovať obetiam prevádzачstva, najmä tým, ktoré sú zraniteľnejšie, ako sú maloleté osoby (bez sprievodu)⁽¹⁴⁾, osoby so zdravotným postihnutím a ženy⁽¹⁵⁾. Výbor vyzýva Komisiu, aby vypracovala smernicu o ochrane maloletých osôb bez sprievodu, ktorá by hájila najlepšie záujmy dieťaťa. Okrem toho by sa úloha aktérov občianskej spoločnosti, sociálnych subjektov a mimovládnych organizácií pri poskytovaní pomoci obetiam prevádzачstva a ich podpore mala uznať ako humanitárne opatrenia na posilnenie zásad EÚ.

⁽¹²⁾ CPME statement on criminalisation of acts of solidarity. Pozri aj správu Európskeho parlamentu (2019): Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update.

⁽¹³⁾ Rada odborníkov na právo mimovládnych organizácií Konferencie medzinárodných mimovládnych organizácií (INGO) Rady Európy: Using criminal law to restrict the work of NGOs supporting refugees and other migrants in Council of Europe Member States (2019).

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 24.

⁽¹⁵⁾ Cieľ 9 Globálneho paktu o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii: Posilniť nadnárodnú reakciu na prevádzanie migrantov. Aj bod 25 písm. c): Vytvoríť rodovo responzívne protokoly spolupráce zohľadňujúce potreby detí na migračných trasách, v ktorých sa načrtnú postupné opatrenia s cieľom primerane identifikovať prevádzanych migrantov a pomôcť im.

3.15. EHSV uznáva, že plán je takisto relevantný a jasne rieši súčasné problémy inštrumentalizovanej migrácie, keď je zrejmé priame zapojenie štátnych aktérov. EHSV rovnako ako Európska rada ⁽¹⁶⁾ dôrazne odsudzuje aj zneužívanie migrantov a žiadateľov o azyl na destabilizáciu, ako sa nedávno ukázalo na hraniciach s Marokom, a najmä s Bieloruskom ⁽¹⁷⁾.

3.16. EHSV poukazuje na to, že členské štáty sú vždy povinné dodržiavať nielen kompletný legislatívny rámec EÚ, ale i medzinárodné záväzky vrátane Ženevského dohovoru z roku 1951 a Newyorského protokolu z roku 1967, ktorými sa upravuje právo na azyl.

3.17. Konfigurácia migrácie ako hrozby a diskusia, v ktorej sú migranti zobrazovaní ako nebezpečenstvo, dehumanizujú ľudské bytosti a zvyhodňujú len tých, ktorí ich chcú využiť z geostrategických alebo vnútroštátnych politických dôvodov.

3.18. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že boju proti prevádzacstvu migrantov sa venuje väčšia pozornosť než boju proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré zostáva najlukratívnejšou trestnou činnosťou a predstavuje nielen porušenie ľudských práv, ale aj skutočnú hrozbu pre národnú bezpečnosť, hospodársky rast a udržateľný rozvoj ⁽¹⁸⁾.

V Bruseli 23. marca 2022

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁶⁾ JOIN(2021) 32 final, Reakcia na štátom podporované zneužívanie migrantov na vonkajších hraniciach EÚ.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sk/news-media/presentations/eesc-expresses-its-concern-about-situation-border-belarus>.

⁽¹⁸⁾ Bigio, J., & Vogelstein, R. B. (2021), Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century, Rada pre zahraničné vzťahy.